
Дмитерко А., студентка
Науковий керівник: доц. Янковська Л.В.

СТАН ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ НА ВУЛИЦІ ПАРАЩУКА (М.ТЕРНОПІЛЬ)

Об'єкти озеленення є складовою частиною будь якого міста. На відміну від інших витворів мистецтва, зелене будівництво перебуває в постійних змінах, пов'язаних як із сезонами року, так і з розвитком рослин. Наслідки стихійних лих, природне старіння та розпад зелених насаджень, а також недостатній догляд негативно позначаються на екологічному стані багатьох рослин. Зміни, які відбуваються на об'єктах зелених насаджень, ще висвітлені недостатньо, відсутні конкретні рекомендації щодо відновлення фітоценотичної структури насаджень і шляхів її регулювання. Тому дослідження зелених насаджень вулиць міста мають велике значення для оцінки загального стану зеленої зони міста.

Кожен з об'єктів благоустрою міста потребує озеленення. Процес озеленення можна розглядати як комплекс робіт із висадження, використання, охорони та відтворення об'єктів рослинного світу з метою забезпечення сприятливого для життєдіяльності людини довкілля. Озеленення є однією з тих природно-соціальних умов, які забезпечують формування об'єкта, як невід'ємного елемента природної екосистеми.

Вулиця Михайла Паращука — одна з вулиць міста Тернополя, розташована в історичній частині міста. Це невелика вулиця її протяжність близько 340 м. Розпочинається від вулиці Руської, пролягає в напрямку до вулиці Живова, на перетині з якою закінчується.

Видовий склад дерев і чагарників представлений двадцятьма чотирма видами, з них шість – кущів і вісімнадцять дерев. Шість видів є плодовими, дев'ять – декоративних, лише три хвойних. На початкових ділянках велике біорізноманіття, єдине що відсутні декоративні дерева. В середині вулиці зосереджені плодові та декоративні види. В цілому дерева і кущі вулиці виглядають нормально, але дуже мало квіткових насаджень і газонів, а їх стан не є відмінним.

На вулиці Паращука найпоширенішим деревом є каштан. Їх насадження простягаються уздовж всієї вулиці обабіч дороги. Він має прийнятну поглинальну здатність, створює відмінну затіненість вулиць і володіє високими естетичними показниками. Однак його пристосованість до наших ґрунтово-кліматичних умов далека від ідеалу. Тому він часто хворіє і не показує всього свого потенціалу з нарощування листової маси. В останні роки каштан зіткнувся ще з однією проблемою – навалою каштанової молі, яка масово вражає листя цієї рослини. Комаха вигризає всередині листків різні ходи. Уражені листки до зими не встигають накопичити необхідну кількість поживних речовин, дерева починають хворіти, в'януть і засихають. Зважаючи на хворобливий стан каштанів, доцільно було б замінити їх на молоді сажанці липи. І хоча первісна швидкість її зростання залишає бажати кращого, але за всіма іншими показниками вона підходить для міських вулиць. Зріла липа володіє чудовою масою і поглинаючою здатністю, приємно пахне під час цвітіння і має гарну форму крони. Вона є досить м'якою деревиною і добре переносить обрізку, але з іншого боку, її гілки не всихають і не обламуються, як у тополі. Звичайно, та кількість опадів, яка випадає в нашій зоні, не повною мірою відповідає потребам липи, однак на наших чорноземах ця проблема в цілому нівелюється.

Ще одним з найпоширеніших дерев даної вулиці є тополя. В останні роки озеленення міст цією породою дерева піддається критиці через виділення великої кількості пуху. Недоліком цього дерева є й те, що воно крихке і при сильних поривах вітру може обламуватися, а також тополі страждають від шкідників і хвороб. Плями утворюються від грибка, котрий паразитує на листках. Хвороба називається «чорна плямистість». Ще влітку з'являються жовті плями, які до осені чорніють, перетворюючи листки на «далматинців». На Тернопільщині це сезонне захворювання рослин триває вже багато років. Паразитуючі мікроорганізми зимують на опалому листі, а весною заражають молоде. Пошкодження кори тополі може бути викликано потраплянням у будь-яку невелику ранку збудників грибкових хвороб, що згодом призвело до збільшення площі ураження. Загалом, тополя підходить для парків, але не зовсім зручна для вулиць цього типу.

Клен ясенolistий є ще одним поширеним представником цієї вулиці. У нього є все: легка приживлюваність, швидке зростання, велика біомаса. Але часто це стає його недоліком. Так, наприклад на 2 ділянці біля будинку №1 можна побачити щілини асфальту в місцях де він проростає, з часом покриття просто перетвориться на купу каміння. Тому потрібно не допускати проростання молодих кленів в не відведеному для них місцях. Крім того, він не дуже стійкий до забруднення повітря і швидко скидає листя. Клен гостролистий, більше підходить для міських вулиць: дерево має нормальну газостійкість, хоча за швидкістю зростання він значно поступається клену ясенolistому.

Горобина росте лише на декількох ділянках. Дивлячись на її позитивні характеристики можна поради́ти посалити ще декілька дерев цього виду на двох ділянках з лівого боку від дороги, поблизу будинків №10 та №3. Вона не боїться пожеж, засухи і практично не має місцевих хвороб. Але в міському середовищі – це цілком прийнятні рослини, які володіють майже оптимальними якостями: хороша приживлюваність, швидке зростання, велика тривалість життя, міцність, стійкість до газів, посухи, засолення і важким грантам. До недоліків можна віднести пізні розпускання листя. Зате листопад починається тільки з приходом справжніх заморозків.

Окрім вище сказаних рекомендацій існують і інші, яким також варто приділити увагу, наприклад:

- Коло будинків 5, 7, 45 посадити такі декоративні дерева: тисове дерево, туя, а на ділянці №7, біля будинку № 6 краще виглядатимуть кушові насадження, жасмин і барбарис.

- На ділянці №2, яка знаходиться на початку вулиці, треба обрізати крону клена, бо вона перешкоджає надходженню сонячних променів до аличі.

- На 4 ділянці потрібно покращити стан черешні, яка росте поблизу будинку № 14. Її верхівка всохла і якщо не обрізати відмерлу частину загине ціле дерево.

- Для боротьби з білим американським метеликом на тополях, що ростуть поблизу 4 будинку, потрібно зняти та знищити зимуючі кубла та яйцекладки шкідників, видалити гілки, уражені збудниками хвороб.

- На ділянці №7, між будинками 47 і 49 прекрасним фоном

для декоративних рослин може служити живопліт.

- Невелике пошкодження кори дерев на багатьох ділянках можна дезінфікувати за допомогою розчину мідного купоросу і замазати садовим варом.

- На листках груші, яка росте на останній ділянці з правого боку в кінці вулиці, присутні маленькі коричневі плями і септоріоз. Так як ураженні поки що є незначне необхідно повністю видалити всі заражені частини рослини, після чого обробити її препаратами із вмістом міді або фунгіцидами. Якщо це не допоможе і хвороба почне серйозно розвиватись, рослину бажано знищити, щоб запобігти зараженню рослин, що ростуть поруч.

- Древа декількох ділянок потребують обрізання обламаних і зсохлих гілок.

Газони є тільки на трьох ділянках, коло будинків 1, 3, 14, тому в першу чергу потрібно збільшити їх площі. Для покращення загального стану газонів на ділянках потрібно проводити підсів різних видів рослин, подібних за ботаніко-господарським значенням, залежно від призначення та відвідуваності проводити сезонні доглядові роботи (скошування, підживлення, прополювання).

Клумби є тільки на 5 ділянках. На 7-й, недалеко від будинку № 6 ростуть тільки чорнобривці двох видів тому для покращення форм і структури квітниково-декоративних насаджень на вулиці асортимент квітникових культур доцільно розширяти за рахунок введення цибулинних і бульбо-цибулинних багаторічників та дворічників, які майже відсутні у композиціях.

Крім традиційних способів озеленення та декоративного оформлення вулиці, можна спробувати такий оригінальний та виразний засіб декорування будинків і споруд, як вертикальне озеленення. На вулиці Паращука є зразу декілька ділянок, на яких гармонійно будуть дивитися об'єкти вертикального озеленення.

Наприклад, на 3 ділянці немає квітників, але при 2 будинку є місце, де можна сконструювати перголу. Пергола не тільки прикрашає ділянку, але і захищає від вітру і сонця. Її незаперечним плюсом є те, що вона не вимагають великих площ для зростання, і відрізняються пластичністю. Пергола дозволить приховати багато недоліків ландшафту і в той же час може бути

самостійними декоративними елементом.

Південна стіна будинку № 2 обдерта і псує загальний зовнішній вигляд. Щоб прикрасити і замаскувати її можна використати дівочий виноград. Він може рости на будь-якому місці – і на сонці, і в тіні, до ґрунту невимогливий, укриття йому не потрібно – він чудово зимує. Він сумісний з будь-якими рослинами, дуже швидко зростає, може вирости до 4 м в рік. Його листя дуже красиві своєю формою, а восени він стає яскраво-червоним – це дуже ефектне видовище.

На 8 ділянці немає місця для створення клумб чи арок. Тому тут можна використати інший прийом вертикального озеленення, а саме використання рослин в контейнерах. Рослини в декоративних вазонах можна підвісити на стіну будинку № 5 з північного боку. Для вирощування в контейнерах варто використовувати вітростійкі і посухостійкі рослини.

Петак Я., студент
Науковий керівник: доц. Стецько Н.П.

ЕКОЛОГО–ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА РІЧКИ СЕРЕТ В МЕЖАХ ЗАЛІЩИЦЬКОГО РАЙОНУ

У даній статті ми провели геоекологічні дослідження русла та заплави річки Серет в межах Заліщицького району за допомогою візуальної тест-методики. Також ми дослідити географічне розташування та екологічний стан природоохоронних об'єктів та об'єктів прибережної території річки. За результатами проведених досліджень запропонували заходи для покращення та оптимізації досліджуваних територій.

Актуальність дослідження. Геоекологічні дослідження річки Серет є важливі для потреб вирішення актуальних питань її охорони та збереження від надмірного антропогенного впливу. Оскільки, за останні роки, внаслідок зростання забруднення річки стоками промислових підприємств, підприємств комунального господарства та сільськогосподарськими стоками, показники якості води, та інші характеристики в ній помітно потребують покращення.

Річка виступає екологічним коридором, що з'єднує